

University of Groningen

Handreiking voor burgemeesters voor deugdelijke omgang met noodsituaties

Wierenga, A.J.

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

2016

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Wierenga, A. J. (2016, dec. 20). Handreiking voor burgemeesters voor deugdelijke omgang met noodsituaties. <http://www.rug.nl/rechten/recht-en-samenleving/blog/blog-20-12-2016-handreiking-voor-burgemeesters-voor-deugdelijke-omgang-met-noodsituaties>

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Handreiking voor burgemeesters voor deugdelijke omgang met noodsituaties

Adriaan Wierenga, 20 december 2016

Vrijwel elke week is er ergens in Nederland een noodmaatregel van kracht. Dit is een tijdelijke maatregel van de burgemeester om een noodsituatie te voorkomen of te bestrijden. Die noodmaatregelen – neergelegd in noodbevelen (concrete instructies voor burgers) en noodverordeningen (algemene verboden en geboden) – lopen uiteen van gebiedsverboden bij (dreigende) rellen tot evacuatiebevelen bij overstromingsgevaar.

Binnen het Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid (COOV) van de Faculteit Rechtsgeleerdheid hebben wij onderzoek gedaan naar het gebruik van deze noodbevoegdheden. Uit ons [onderzoek](#) blijkt dat noodmaatregelen regelmatig lastig handhaafbaar en/of in strijd met de wet zijn. Het doel van ons onderzoek is om een handreiking te bieden voor gegeden maatregelen in toekomstige noodsituaties.

De praktijk worstelt met noodmaatregelen

Het is begrijpelijk dat burgemeesters soms moeite hebben met het opstellen van (juridisch) houdbare noodvoorschriften. Het gaat immers om bevoegdheden voor ernstige noodsituaties waarvan de meeste burgemeesters – gelukkig – niet vaak gebruik hoeven te maken. Hierdoor is er minder bekendheid met de precieze (juridische) mogelijkheden. Bovendien zorgt het spoedeisende karakter van de situatie er doorgaans voor dat burgemeesters onder grote tijdsdruk staan bij het treffen van de maatregelen. Dat maakt het des te belangrijker om in dergelijke situaties goed voor ogen te hebben wat wél, maar ook wat niet kan.

Wat gebeurt er dan zoal in de praktijk wat niet kan? Drie voorbeelden.

In noodverordeningen worden in de eerste plaats soms nieuwe bevoegdheden aan de politie toegekend, terwijl dat in strijd is met de wet. Dat gebeurde eerder dit jaar nog in een Vlaardingse noodverordening. Op grond daarvan mocht de politie in de nachtelijke uren preventief fouilleren om een pyroomaan op te sporen. In ons onderzoek hebben wij gekeken naar alternatieve juridische mogelijkheden om onder dergelijke omstandigheden de gewenste maatregelen te treffen.

In de tweede plaats maken noodvoorschriften niet zelden een onrechtmatige inbreuk op grondrechten. Recent werden bij Sinterklaasintochten nog noodbevelen gegeven om het demonstratierecht aan banden te leggen. Waar grondrechten in het geding zijn zullen burgemeesters soms terughoudender moeten zijn met het gebruik van noodbevoegdheden. Ook hieraan besteden wij aandacht in ons onderzoek.

De noodvoorschriften worden in de derde plaats soms zo geformuleerd dat ze onduidelijk zijn voor zowel burgers als voor de handhavende politie. In ons onderzoek doen wij concrete suggesties voor heldere voorschriften op grond waarvan het voor alle betrokkenen duidelijk is wat tijdens de noodsituatie de geldende regels zijn.

Werkwijze

Wij hebben dit onderzoek uitgevoerd in opdracht van Politie en Wetenschap. Daartoe hebben wij ruim 250 noodverordeningen en noodbevelen geanalyseerd op legaliteit, juridische houdbaarheid en handhaafbaarheid. Aan de hand van interviews en een expertmeeting hebben wij veel input van deskundigen uit de praktijk betrokken. Zo hebben we gesproken met deskundigen van de politie, gemeenten en het Ministerie van Veiligheid en Justitie. De analyse van meer dan 1000 in noodbevelen

en noodverordeningen opgenomen noodvoorschriften heeft geleid tot concrete *best practices* voor verschillende soorten noodsituaties.

Al met al een enorme klus, die ik met de hulp van mijn collega's Che Post en Joep Koornstra heb mogen uitvoeren. We hopen dat dit onderzoek voor de verantwoordelijke gezagsdragers in de toekomst behulpzaam kan zijn bij het treffen van bruikbare maatregelen ter voorkoming of beëindiging van noodsituaties.

Meer informatie

Adriaan Wierenga: 050 363 5666 / a.j.wierenga@rug.nl

A.J. Wierenga, C. Post & J. Koornstra, *Naar handhaafbare noodbevelen en noodverordeningen. Een analyse van het gemeentelijke noodrecht* (Politiekunde 84, Politie en Wetenschap Apeldoorn), Amsterdam: Reed Business 2016.

Het rapport is gratis te downloaden als PDF of als E-book van de website www.politieenwetenschap.nl.